

“Çeviri okuyarak kuran anlaşılabilir mi?” “Meallerden Kurani anlayabilir miyiz?” “Hangi meali okuyayim?” “Hangi tefsiri okuyayim?”

Bu sorular sıklıkla duyduğumuz sorular. Fakat bu soruların sistematik bir problemi var. Bu soruları soranların çoğu “Kurani anlamak” ifadesini doğru anlamlandırdığı varsayımı ile hareket ediyor.

Bu yazıda Kurani nasıl anlamalıyım sorusunu soran birisine çok yardımcı olacağını düşündüğüm bir konuyu dile getirmeye çalışacağım. Öncelikle bir örnekle giriş yapayım:

Diyelim bir inşaat şirketi sahibisiniz ve inşaat alanında yazılmış İngilizce bir teknik şartnameyi çeviri yaptırmanız lazım. Bu şartname ile şirket milyon dolarlık bir yükün altına imza atacak. Siz o şirketin sahibi olsanız, sırf iyi düzeyde İngilizce biliyor diye herhangi birisine çeviri işini teslim eder misiniz? “Evet, ederim adam iyi düzeyde İngilizce biliyor işte” diyorsanız zaten “dil” konusunda eksik bilgi sahibi olduğunuz için baştan kaybettiniz. Burada kilit kavram “iyi düzeyde” ifadesi. İnşaat alanında “iyi düzeyde İngilizce” demek, inşaat ve hukuk alanındaki terimlere hakim bir İngilizce bilgisi gerektirir. İnşaat ve hukuk alanındaki terimlere hakim olmayan birisinin yapacağı İngilizce çeviri çok ciddi anlam farklılıklarına yol açabilir. Dolayısı ile örnekteki şirket çok büyük maddi zararlara uğrayabilir.

Örneğimizden konumuza dönersek, nasıl ki “iyi düzeyde İngilizce” ifadesi iyi tanımlanmadığında bizi zarara uğratabiliyordu, “Kurani anlamak” dediğimizde de

anlamaktan ne anladığımız konusunda tanımlamayı iyi yapmaz isek ıskalayanlardan olabiliriz.

Bu yazı “Kur’anı anlamamanın yolu budur” demek gibi bir iddia içermiyor. Herkesin farklı yoğurt yiyişi olabilir. Bu yazıda “Kur’anı anlamak” kavramının içinin doldurulmasına kendi tecrübelerim ışığında yardımcı olmak istiyorum. Tecrübem odur ki, sohbet ettiğim pek çok ilahiyatçı dahi şaşırtıcı bir biçimde “Kur’anı anlamak” konusunda daha önce hiç düşünmemiş. Esasında Kur’anın “çalışılarak, ömür boyu emek verilerek” anlaşılacak üzere dizayn edilip bize sunulmuş bir Kitap olduğunu hiç kimse düşünmek istemiyor. Çalışanlara “nesini çalışacaksın zaten her şey belli, eski köye yeni adet getirme, sen ne biliyorsun da Kur’anı incelemeye kalkıyorsun işte böyle sapıtırısın” denildiğini çok duydum. Ama benim her yazımda arka planda yatan ana fikir hep “Kur’an’ı çalışın, hep birlikte çalışalım” olacak. Çalışmayı ayakta tutmamız lazım.

Kendine sorman gereken önemli bir soru: “Biliyor olduğun kelimeleri aslında biliyor musun?”

Kur’an’ı (mesajı) açtık. Fatiha suresini (Açılış Bölümü) okuduk. Bizi 2. sure olan Bakara Suresi karşıladı. İlk ayet zaten 3 adet harften oluşuyor. Sonra ikinci ayete geçiyoruz.

1-) ELİF LAM MİM...

2-) İşte o Kitap; kendisinde hiç şüphe yoktur; takva sahipleri için yol göstericidir.

Burada kavramımız ani “takva sahibi” kelimesi. Peki “takva” kelimesini biliyor muyuz, yoksa bildiğimizi mi varsayıyoruz?

Takva kelimesi Arapça bir kelime. Türkçeye de geçmiş. Ama geçerken doğru geçmiş mi? Veya o kelimeyi karşılayan bir kelime yok muymuş da biz olduğu gibi “takva” kelimesini almışız? Böyle yapınca Kur’anı daha iyi anlamış mı oluyoruz yoksa Kur’anın söylediği ile aramıza bir anlam perdesi mi çekmiş oluyoruz?

Takva kelimesini duyduğumuzda aklımıza gelen çağrışımlar şu şekilde:

Takva (Arapça: اتقوا at-taqwá) kulun, azametinden korkarak ve rahmetini ümit ederek Rabb’ine karşı olan kulluk görevlerini yerine getirmesi, emirlerini tutup yasakladıklarından kaçınması anlamına gelen bir terimdir. Kur’an’ı Kerim’de Allah katında insanların en üstünün en çok takva sahibi olanlar olduğu belirtilmiştir.

Takvada ilk akla gelen, haramları terktir. Bunu, mekruhlardan sakınma takip eder. Mekruh, çirkin bulunan, hoş karşılanmayan fiil, söz ve hâllere denir. Bunların terk edilmeleri de takvadandır. Daha sonra şüpheliler karşımıza çıkar. Bunların da mekruhlar gibi haramla bir başka komşulukları vardır. Hakkında kesin bir hüküm olmayan işlerde, takvaya uygun olanı, haram olma ihtimalini gözeterek o fiilleri terk etmektir. Sonra mübah ve helâl olanlar gelir. Bunlardan yeteri kadar istifade edip israftan sakınmak da takvadandır.

Peki, Bakara Suresinin 2. ayetini okuduğumuzda gördüğümüz “takva” bu anlamamı geliyor?

Kuran’ın kelimelerini Kuran kendisi açıklar

Yerine koyma metodunu deneyelim:

2:2 İşte o Kitap; kendisinde hiç şüphe yoktur “haramları terk eden, mekruhları, şüphelileri terk eden, kulluk görevlerini yerine getiren emirleri tutup yasaklardan kaçan kişiler” için yol göstericidir.

Takva’nın anlamı eğer bu ise Kitap bize diyor ki : Sen önce ” haramları terk eden, mekruhları, şüphelileri terk eden, kulluk görevlerini yerine getiren emirleri tutup yasaklardan kaçan kişiler” den ol, sonra da Kitap sana yol gösterecek...Bu okumaya göre Kitap daha başlamadan senden katıksız itaat istiyor. Acaba öyle mi? Tabi ki değil. Bunu aslında hemen bir sonraki ayette geçen “iman” kelimesinden anlamamız lazım ama ne yazık ki o kelimeyi de Arapçadan olduğu gibi alıp “anladığımızı” sanmışız. Oysa ki Kuran iman kelimesini bizim anladığımız anlamda kullanmıyor.

Yani, daha Kitab’ın başında geçen “iman” ve “takva” kelimelerini doğru anlamlandırdığımızda Kitab’ın devamına ilişkin algımız değişecek; doğru anlamlandıramadığımızda Kitab’ın “düşünme, sorgulama, ne deniliyorsa itaat et” dediğini sanacağız.

Takva’nın “sakınmak, korunmak istemek” olduğunu; İman’ın “emin olmak, delil üzere inanmak, güvenmek” anlamında Kuranda yer aldığını bildiğimizde okumalarımız farklılaşacak.

O halde, Kuran’ı ister mealden okuyun ister orijinalinden her kelimeyi Kuran’ın bütünselliği içerisinde incelemek şart. “Kelimeler” konusunda alıntıladığım iki ayetin bir

anlamı olmalı değil mi?

Kehf 27: Rabbinin Kitabı'ndan sana vahyedileni oku. Onun kelimelerini değiştirebilecek yoktur. O'ndan başka bir sığınak da bulamazsın.

Maide 13: Onlar kelimelerin yerlerini deęiřtirirler.....

Kuran ne değil?

-İçerisine bakıp talimatları izleyip sonuca ulaşacağınız bir yemek kitabı veya kullanıcı el kitabı, "nasıl yapılır" kitabı değil.

-Masal değil, hikaye değil, roman değil, şiir değil, tarih kitabı değil, ansiklopedi değil.

-Büyü kitabı değil, ritüel destek kitabı değil, (kullanılan anlamıyla) dua kitabı değil.

Kuran ne?

-Hangi zaman diliminde yaşıyor iseniz, o zaman diliminde yaşayan her insan tekinin, çağının problemlerinin altında ezilememesi, insanlığını yitirmemesi, kötülüklerle mücadele etmesi için kılavuzluk edecek bir Kitap. Sizden tek istediği insan olduğunuzu unutmamanız, "sakınanlardan" olmanız ve Kitabı hayat kitabı, doğa kitabı ile birlikte çalışmanız.